

KREIRANJE CATIA TUTORIJALA PRIMENOM ALATA ADOBE CAPTIVATE

Anđelija Mitrović¹, Danijela Milošević², Maja Božović³

Rezime: U radu je kroz primer kreiranja kratkog filma za korišćenje programa CATIA proverena pogodnost primene screencasting alata Adobe Captivate. U okviru demo snimka prikazan je proces kreiranja profila i modela u programu CATIA. Tokom snimanja korišćene su različite funkcije Adobe Captivate alata, kako bi se uočile prednosti i nedostaci samog alata, a zatim je izvršeno poređenje sa sličnim alatom, kao što je Camtasia Studio. Na kraju rada dat je predlog kako izabrati screencasting alat sa osvrtom na cenu, mogućnosti i konkretne potrebe korisnika.

Ključne reči: Tutorijal, Screencast, Adobe Captivate, CATIA

CREATING CATIA TUTORIAL BY USING ADOBE CAPTIVATE TOOL

Summary: In this paper we have presented the example of a creation a short film for using CATIA program and we have checked the convenience of the use of screen tool Adobe Captivate. On the demo film we have shown the process of creating a profile and a model in the CATIA program. During the filming we have used different functions of the Adobe Captivate tools, so that the advantages and disadvantages of the tool could be seen. Then, we have compared it to the similar tool, such as Camtasia Studio. At the end of the paper, we have given the suggestion how to choose the screen casting tool as far as the price, possibilities and concrete needs of a user are concerned.

Key words: Tutorial, Screencast, Adobe Captivate, CATIA

1. UVOD

Screencast alati se koriste za snimanje ekrana, kreiranje screencast filmova, demonstracija ili simulacija. Screencast predstavlja film koji "hvata" sve akcije koje se odvijaju na ekranu računara, zajedno sa objašnjenjem tih akcija [1]. Screencast filmovi mogu biti savršen medijum za objašnjavanje tehničkih koncepata netehničkim licima. Dok krajnji

¹ Anđelija Mitrović, dipl.maš.ing i prof.teh.i inf., Visoka škola tehničkih strukovnih studija, Svetog Save 65, Čačak, E-mail: andjelija@duga-net.com

² Danijela Milošević, Tehnički fakultet, Svetog Save 65, Čačak, E-mail: danijela@tfc.kg.ac.yu

³ Maja Božović, prof. tehnike i inf., Tehnički fakultet, Svetog Save 65, E-mail: maja_boz@eunet.yu

proizvod može izgledati jednostavno, za njegovu izradu potrebno je utrošiti dosta vremena koje podrazumeva planiranje i grafičku organizaciju ilustracija za datu tematiku da bi ona mogla da se objasni na jasan ali i interesantan način [2].

2. APLIKACIJA ADOBE CAPTIVATE

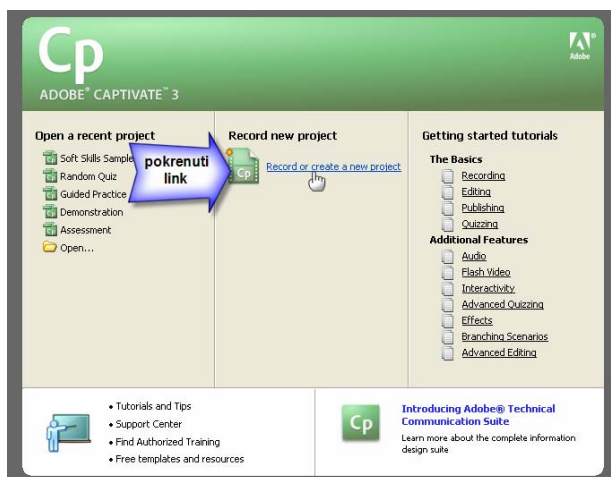
Adobe Captivate softver omogućuje brzo kreiranje demonstracije, simulacije, vežbanja na osnovu utvrđenog scenarija i kvizova bez posebnog znanja iz programiranja ili multimedijalnih veština. Zasnovan na vodećoj Adobe Flash platformi, Adobe Captivate automatski pravi interaktivni Adobe Flash fajl bez potrebe učenja Flash alata [3].

Adobe Captivate pruža profesorima mogućnost da razvijaju zanimljive, interaktivne sadržaje koji poboljšavaju komunikaciju, kao i razumevanje sadržaja od strane studenata. Mogu se kreirati online tutorijali, interaktivni kvizovi i na taj način unaprediti evaluacija samih predmeta. Takođe studenti mogu koristiti Adobe Captivate za kreiranje svojih projekata u samo nekoliko koraka.

Na sajtu <http://www.adobe.com/products/captivate/> postoji mogućnost izbora kupovine programa Adobe Captivate 3 za odgovarajući operativni sistem. Njegova sadašnja cena iznosi 699 američkih dolara. Takođe, postoji mogućnost besplatnog probnog korišćenja čiji period iznosi 30 dana. Za potrebe ovog rada korišćena je probna (trial) verzija aplikacije.

3. PRIKAZ POSTUPKA KREIRANJA TUTORIJALA

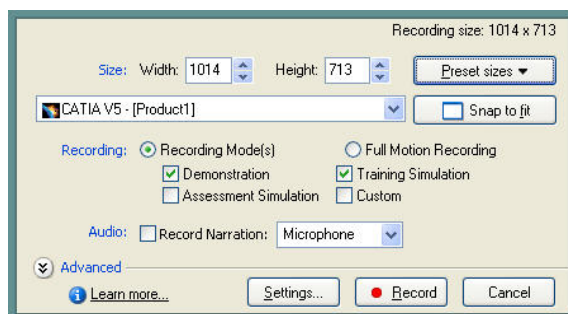
Snimanje tutorijala objašnjeno je na primeru snimanja procesa kreiranja profila i modela u programu CATIA. Nakon izbora odgovarajućeg prozora u CATIA programu pokreće se Adobe Captivate alat i bira se link *Record or create a new project* (slika 1). Na taj način se pokreće *New project options* prozor u okviru koga se bira tip projekta i bitne opcije kojima se definiše način kreiranja projekta.

Slika 1: Pokretanje linka za snimanje

U ovom primeru izabrana je prvo opcija *Software Simulation*, a zatim je odabrana opcija *Custom size* kojom se vrši precizno podešavanje pozicije i veličine prozora. Klikom na

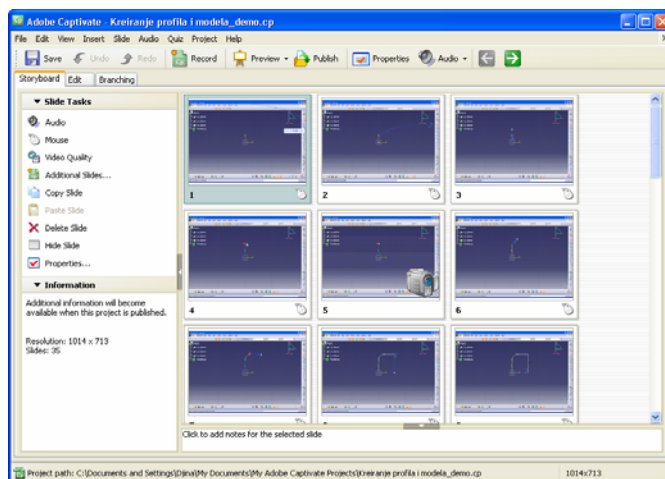
dugme OK otvara se novi prozor (slika 2) u okviru koga se vrše dodatna podešavanja snimanja. Iz padajuće liste bira se aplikacija koju treba snimiti. Zatim se u gornjem desnom uglu prozora od ponuđenih bira preporučena veličina prozora koji se snima. Kada je veličina prozora za snimanje zadovoljavajuća, klikom na dugme *Snap to fit* prozor CATIA programa se automatski „smešta“ u okviru granica crvenog pravougaonika. U Recording delu prozora bira se opcija *Recording mode(s)* i u okviru nje opcija *Demonstration*.

Slika 2: Dodatna podešavanja snimanja

Adobe Captivate omogućuje snimanje glasa uporedo sa snimanjem ekrana ili naknadno. Pošto je u ovom primeru audio komentar naknadno dodat, u okviru Audio dela prozora nije selektovana opcija *Record Narration*. Snimanje započinje klikom na dugme *Record* a prekida se pritiskanjem *End* tastera na tastaturi. Po završetku snimanja Adobe Captivate otvara *Save Project Files* prozor u okviru koga se bira ime projekta i lokacija.

Uređivanje podrazumeva uređivanje slajdova jer Adobe Captivate snimljen film automatski deli na slajdove (slika 3). U levom delu prozora u *Slide Tasks toolbar*-u se nalaze opcije za uređivanje svakog od prikazanih slajdova.

Slika 3: Prikaz početnog prozora za uređivanje slajdova

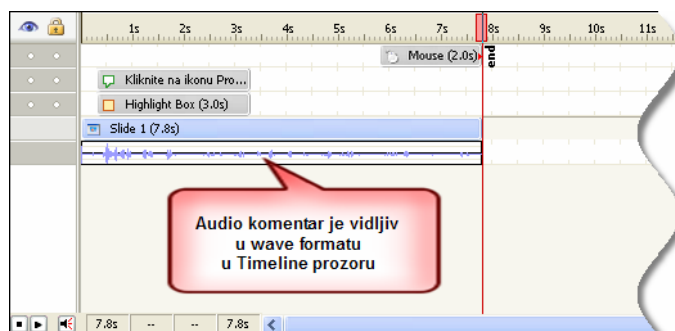
Uređivanje započinje duplim klikom na željeni slajd čime se otvara prozor u čijem levom delu se nalazi lista slajdova u okviru snimljenog projekta a u centralnom delu prozora

izabrani slajd. Iznad prikazanog slajda je *Timeline for Slide* prozor koji se sastoji iz zapisa, odnosno traka za svaki od objekata na slajdu.

Prilikom snimanja projekta nije se vodilo računa o putanji miša, jer Adobe Captivate omogućuje njegovo naknadno uređivanje. Duplim klikom na traku za uređivanje miša otvara se *Mouse Properties* prozor. U okviru ovog prozora može se podesiti izgled pokazivača, zatim zvuk, vreme prikazivanja i druge opcije. Kartica *Options* između ostalog nudi i opciju kojom se postiže pravolinijska putanja miša.

Duplim klikom na traku za uređivanje napomena otvara se *Text Caption* prozor. U okviru prozora izvršene su izmene izgleda i teksta napomene. Kartica *Options* omogućuje izmenu vremena prikaza napomene.

Audio komentari se mogu dodati na različite načine kao što je uporedno snimanje audio i video zapisa, snimanje audio komentara za jedan slajd ili za ceo projekat nakon njegovog snimanja. U paleti sa alatkama Audio padajuća lista pruža mogućnost izbora dodavanja komentara za svaki slajd posebno, zatim za ceo projekat i za snimanje počevši od nekog određenog slajda. S obzirom da se audio komentar u ovom slučaju dodaje za svaki slajd posebno, bira se opcija *Audio/Record this Slide*. Otvara se novi prozor u čijem centralnom delu je bledo prikazan slajd na koji se dodaje audio komentar a u donjem delu prozora kartice *Captions* i *Slide Notes*. U okviru kartice *Slide Notes* mogu se dodati napomene koje se odnose na dati slajd. Adobe Captivate automatski produžava vreme trajanja slajda, ukoliko je to potrebno, da bi ga prilagodio vremenu trajanja audio zapisa. Kada je zapis snimljen on se pojavljuje u okviru *Timeline* prozora (slika 4).

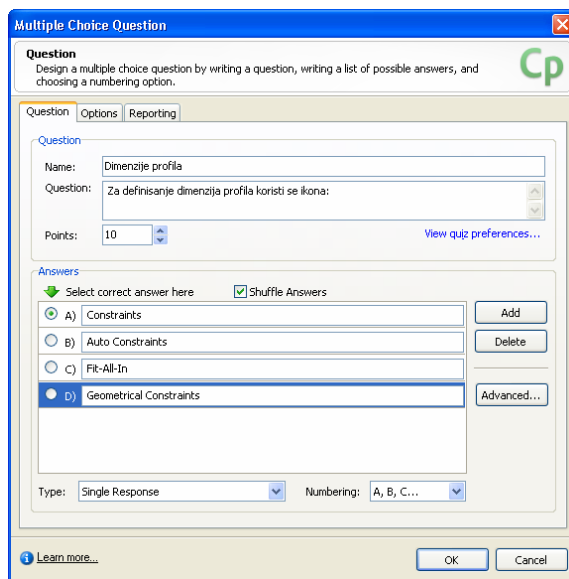

Slika 4: Deo Timeline prozora

Adobe Captivate ima ugrađen Audio editor pomoću koga se može slušati audio fajl, dodavati pauze u komentaru, podešavati jačina zvuka i brojne druge opcije. Duplim klikom na traku za uređivanje audio zapisa otvara se *Edit Audio* prozor u kome su prikazane pomenute opcija kao što je *Insert silence*, *Adjust volume* i druge.

Kvizovi sa različitim tipovima pitanja u Adobe Captivate programu se mogu uključiti u projekat. Pitanja mogu biti tipa višestrukog izbora, tačno-netačno, popunjavanje praznina, kratki odgovor, sparivanje i tako dalje. Pitanja se mogu mešati, kao i odgovori u okviru svakog pitanja. Za kreiranje kviz slajda potrebno je u liniji menija izabrati putanju *Insert/Slide/Question Slide* čime se otvara *Question Type* prozor u kome su prikazani tipovi pitanja koji se mogu izabrati. Za kviz pitanje odabrano je pitanje tipa višestrukog izbora, a zatim je izabrana opcija *Graded Question*. Otvara se *Multiple Choice Question* prozor

(slika 5) u okviru koga se nalaze kartice *Question*, *Options* i *Reporting*. Kartica *Question* sadrži polje *Question* u kome treba uneti naziv pitanja, tekst pitanja, kao i broj poena koje to pitanje nosi. U polju *Answers* se unose mogući odgovori i kada se svi odgovori unesu, potrebno je selektovati tačan odgovor. Takođe, moguće je odabrati opciju *Shuffle Answers* kojom se ponuđeni odgovori mešaju svaki put kada se pitanje otvori.

Slika 5: Formulisanje pitanja i odgovora

U okviru kartice *Options* moguće je definisati postojanje tačnih i netačnih odgovora, povratnih informacija, zatim dugmad koja se nalaziti na slajdu. Kartica *Reporting* sadrži opciju kojom je moguće ograničiti vreme trajanja slajda, a samim tim i vreme za koje treba odgovoriti na pitanje. Kada se sve opcije podese, klikom na dugme OK otvara se slajd sa pitanjem. Svaki od objekata koji se nalaze na slajdu se može dodatno podesiti, to jest moguće je promeniti veličinu, boju, font slova, kao i položaj teksta na slajdu. Adobe Captivate automatski dodaje poslednji slajd u kvizu u okviru koga se prikazuje broj poena ostvaren u toku kviza, maksimalni broj poena, broj pitanja i tako dalje.

Publikovanje predstavlja proces prevođenja projekta u krajnji proizvod u formatu koji odgovara korisnicima tutorijala. Da bi se projekat publikovao potrebno je na paleti sa alatkama izabrati opciju Publish čime se otvara Publish prozor u okviru koga se bira Flash (SWF) format fajla. Klikom na Publish dugme započinje proces prevođenja projekta u krajnji proizvod i kada se proces završi izborom opcije View Output može se videti izgled projekta na HTML strani.

4. ANALIZA PERFORMANSI

Većina screencasting alata poseduje slične osnovne funkcije. Razlike između različitih screencasting programa mogu izgledati minimalne na papiru, ali u praksi stvarni kvalitet proizvedenog filma, kao i lakoća upotrebe ovih programa može biti ogromna. Kada se analiziraju performanse screencasting alata potrebno je imati u vidu da se one mogu protumačiti kao dobre ili loše u zavisnosti od afiniteta korisnika [4].

Captivate je veoma sposoban u pravljenju filmova i njihovom prevođenju u flash, ali što je još značajnije, poseduje odličnu interakciju sa korisnikom koju drugi programi još uvek nisu dostigli. U Captivate-u, snimljeni film je podeljen na "slajdove" i svaki slajd je mali segment vremena (od 0.5 do 5 sekundi), koji se sastoji ili iz statičke slike i lučne putanje miša ili kratkog filma. Odlična osobina Adobe Captivate je funkciju koja automatski dodaje natpis za svaki klik dugmeta miša na kome piše tekst kao što je "click the OK button."

Kao dodatak analizi performansi Adobe Captivate alata, izvršeno je njegovo poređenje sa sličnim screencasting alatom, Camtasia Studio programom. Postupak uređivanja u Adobe Captivate u poređenju sa programom Camtasia je jednostavniji jer posle snimanja projekta, Captivate automatski uređuje rezultat snimanja u niz slajdova. Ovo važi pod uslovom da se snimljeni sadržaj ne prostire na velikom broju slajdova jer u suprotnom, to može biti naporan posao kada su u pitanju audio zapisi. Karakteristika u kojoj je Camtasia dostigla viši nivo u odnosu na Captivate jeste visok stepen fleksibilnosti u broju različitih tipova medija koji su dostupni prilikom proizvodnje prezentacije. Za razliku od Camtasie, tip medije koji se prvenstveno koristi u Adobe Captivate jeste Flash. Adobe Captivate pruža mogućnost predstavljanja projekta u vidu Word dokumenta za razliku od Camtasie, što je korisno dizajnerima i korisnicima zbog štampanja projekta. U pogledu cene Adobe Captivate 3 je više nego duplo skuplji program od pune verzije Camtasia Studio 5 [5].

5. ZAKLJUČAK

Na osnovu prethodnih istraživanja i analiza izvršeno je predstavljanje osnovnih karakteristika screencasting alata, opisivanje aplikacije Adobe Captivate, kreiranje CATIA tutorijala, analiziranje performansi korišćenog alata i poređenje sa alatom Camtasia Studio. Adobe Captivate 3 softver omogućuje brzo kreiranje tutorijala i kvizova bez posebnog znanja iz programiranja ili multimedijalnih veština. Adobe Captivate 3 i Camtasia Studio 5 su dva najviše korišćena screencast alata za kreiranje demonstracija i elektronskih prezentacija za učenje. Razlike između ova dva alata se najviše ogledaju u snimanju i uređivanju projekta. Uređivanje sadržaja kroz slajdove u programu Adobe Captivate je generalno manje zamorno nego uređivanje video formata koji se koristi u Camtasia Studiu. Glavna mana je što dužina prezentacije može rezultovati velikim brojem slajdova za koje je potrebno dosta vremena za uređivanje, kao i veličina Flash fajla kojem će korisnici pristupati. Sa cenom od 699 dolara, ovo je jedan od najskupljih alata, i nije preporučljiv za običnu upotrebu screencasting. Međutim, ukoliko je potrebno napraviti interaktivne filmove koji imaju složenije elemente od običnog "klikni ovde za nastavak" ili "ukucaj svoje ime", onda je Adobe Captivate odličan alat za to.

6. LITERATURA

- [1] Directory of learning tools, <http://www.c4lpt.co.uk/Directory/Tools/capture.html>
- [2] Screencasting Primer, <http://screencastingprimer.wikispaces.com/primer>
- [3] DonationCoder, <http://www.donationcoder.com/Reviews/Archive/ScreenCasting/>
- [4] Pub Med Central Jurnal List, <http://www.pubmedcentral.nih.gov/articlerender.fcgi?artid=2212324>
- [5] Screencasting tools - Camtasia Studio vs Adobe Captivate. Dostupno na: <http://www.webbriefcase.com.au/2006-11/screencasting-tools-camtasia-studio-vs-adobe-captivate/>